

Recensie over: Lieven Boeve, *God onderbreekt de geschiedenis: Theologie in tijden van ommekeer* (Mens en tijd), Kapellen, Pelckmans, 2006; 252 pp., € 20,95, ISBN 902894415X.

Verschenen in: *NTT* 63 nr. 4 (dec. 2009) 335.

Met zijn boek *God onderbreekt de geschiedenis* neemt Boeve de draad op van *Onderbroken traditie* (1999). Voor Boeve is de centrale vraag: 'Hoe kan het christelijk geloof zich verhouden tot een drastisch verschuivende context, van modern naar postmodern, van overwegend christelijk naar in toenemende mate multireligieus' (11)? De cultuurtheologie die als antwoord op die vraag ontstaat, stelt het begrip 'onderbreking' centraal, een term van de Duitse bevrijdingstheoloog J.-B. Metz. Er is behoefte aan een theologie van de onderbreking, die zoekt naar een hernieuwde verhouding tot de cultuur, een nieuwe recontextualisatie. Nadat in het eerste deel van het boek deze stelling is uiteengezet, volgt in het tweede deel een toepassing van deze theologische stellingname voor de velden van ervaring, levensrituelen en de verhouding tot natuurwetenschappen. In het derde deel volgt een meer dogmatisch-theologische vertaling naar de vraag van het ietsisme, de mogelijkheid van een incarnationele theologie in het interreligieuze gesprek en een analyse van de apocalyptiek als onmisbare denkfiguur. Hiermee wordt een goed doordachte, bijdetijdse en relevante cultuurtheologie gepresenteerd. Nu enige jaren verstreken zijn valt op hoe sommige voorbeelden gedateerd raken (wie spreekt nog van de MP3-moord te Brussel [109]?); maar dat zegt meer over onze cultuur dan over de auteur. Soms wreekt zich dat het boek is ontstaan uit artikelen. Zo wordt Jean-Yves Lacoste geïntroduceerd, die de categorie van de onderbreking in de liturgische ervaring heeft uitgewerkt (95). In het navolgende hoofdstuk over de sacramentele onderbreking van de levensrituelen (109-127), dat oorspronkelijk een zelfstandig artikel over Schillebeeckx vormde, komt hij vervolgens echter niet meer voor. Ik heb bedenkingen tegen een claim als: 'Onderbreking is *altijd* (cursivering TLH) onderbreking van iets dat verder gaat na de onderbreking' (119). Meer fundamenteel is voor mij nog de vraag of Boeves theologie niet te zeer op een temporele categorie is gebaseerd. Zou je voor een postmoderne cultuurtheologie ook niet met een spatiële metafoor moeten werken: het verkeren van de mens in verscheidene maatschappelijke velden? Daarmee zou bijvoorbeeld het postmoderne 'multiple belonging' beter benaderd kunnen worden dan met het temporele beeld.

Theo L. Hettema

362 w.